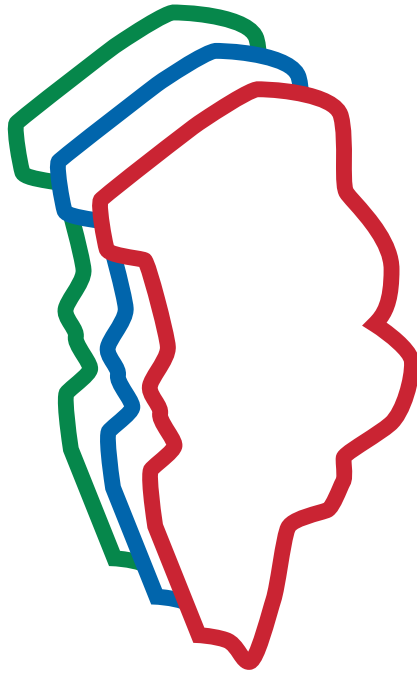

Ældretalsmanden

Årsrapport 2021

Ajaappiaq

INTRODUKTION	2
ETABLERING AF ÆLDRETALSMANDS SEKRETARIAT	2
NØGLER TIL ÆLDRETALSMANDS SEKRETARIAT AFLEVERET	2
ANSÆTTELSE AF EKSTERN KONSULENT	3
INDGÅELSE AF SAMARBEJDSAFTALE VEDRØRENDE ETABLERING AF HJEMMESIDE	3
DEMENSKONFERENCE	3
MØDE MED LOKALE ÆLDREFORENINGER I ILULISSAT	4
DELTAGELSE I DET ORDINÆRE OG KONSTITUERENDE MØDE I RÅDET FOR Menneskerettigheder	4
DELTAGELSE I ÆLDREFORBUNDETS GENERALFORSAMLING SOM OBSERVATØR.....	4
BORGERHENVENDELSER	5
ÆLDRETALSMANDENS NAVN OG LOGO	6
BILAG 1: DEN FØRSTE PRESSEMEDDELELSE	7
BILAG 2: ARBEJDSPROCES VEDRØRENDE BORGERHENVENDELSE – ET EKSEMPEL	9

INTRODUKTION

Inga Egede fik beskikkelse som Ældretalsmand 1. november 2021, og der var ingen andre ansatte indtil medio november 2021. Indtil slutningen af 2021 havde ældretalsmanden kontorfællesskab med ansatte i Departement for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender i Selvstyrets kontorlokaler i Nuuk Center.

ETABLERING AF ÆLDRETALSMANDS SEKRETARIAT

Under etableringsfasen af Ældretalsmands Sekretariatet og i de første dage og uger af ansættelsen fik Ældretalsmanden introduktion i sine kommende opgaver, nye kolleger samt i håndtering af IT-tekniske emner af ansatte i Departementet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked samt IT-support.

I løbet af den første uge af ansættelsen, blev Ældretalsmanden af Departementschefen for Sociale Anliggender, Isak Nielsen Kleist, sat til at etablere et selvstændigt Sekretariat, samt ansættelse af ekstern konsulent.

Den eksterne konsulent arbejdede indtil Ældretalsmands Sekretariatets mest presserende sager og arbejdsopgaver var færdige under etableringsfasen.

NØGLER TIL ÆLDRETALSMANDS SEKRETARIAT AFLEVERET

Pr. 1. december 2021 blev nøgler afleveret til Ældretalsmands Sekretariatet på adressen Kissar-neqqortuunnguaq 16-003 3900 Nuuk. Dette er et historisk øjeblik, idet Ældretalsmands Sekretariatets kontorlokaler blev til og sekretariatet som sådan kan praktisere sit virke, når kontorlokalene / lejligheden er indflytningsklar.

Efterfølgende brugte Ældretalsmanden tid til at få indrettet og få etableret teknisk udstyr samt anden inventar til kontorlokalene. Det skete med en hel del uforudsete udskydelser pga. Covid-19 situationen i Grønland op imod jul og nytår.

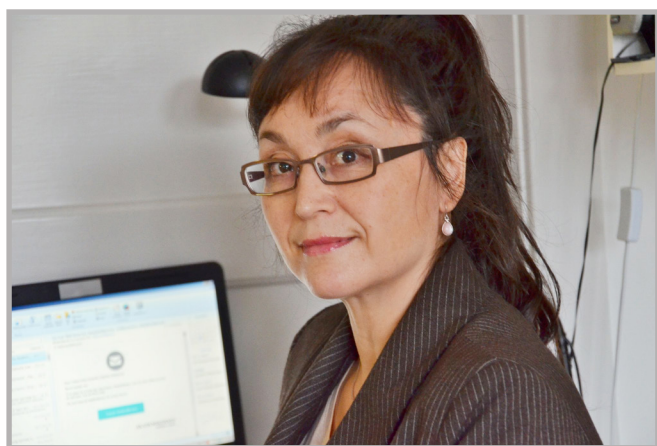
Ældretalsmanden fik underskrevet en lejekontrakt med ejendomsselskabet Netbolig vedrørende leje af kontorlokaler i Kissar-neqqortuunnguaq 16-003 fra 1. december 2021, og leje-

kontrakten er gældende frem til 30. november 2024.

Lokalerne er omfattende 3 værelser, hvoraf de to af dem er afsat til kontorlokale til Ældretalsmanden og dennes kommende fastansatte administrative medhjælp.

ANSÆTTELSE AF EKSTERN KONSULENT

Ældretalsmands Sekretariatet ansatte jurist, Najattaaq Mathiassen, som ekstern konsulent pr. 15. november 2021 til og med den anden uge i december.

Najattaaq Mathiassens opgaver bestod blandt andet i at deltage i at finde egnede kontorlokaler, indkøb af møblement til de kommende lokaler samt andre praktiske opgaver i forbindelse med etablering af Ældretalsmands Sekretariatet.

Konsulenten skulle også varetage administrativ og juridisk assistance, indtil Ældretalsmands Sekretariatet kunne ansætte en fastansat administrativ medarbejder i februar 2022.

INDGÅELSE AF SAMARBEJDSAFTALE VEDRØRENDE ETABLERING AF HJEMMESIDE

Der er pr. 18. november 2021 indgået samarbejdsaftale med Nunamedia Designs om hjemmeside opbygning, hosting og support. Aftalen består i ydelser fra NunaMedia Designs, der

på grundlag af Ældretalsmands Sekretariatets informationer skal bearbejde og publicere Ældretalsmands Sekretariatets informationer, nyheder samt kampagne på hjemmesiden. Hjemmesiden skal være tosproget og det er påtænkt, at der i det første 3-5 måneder i 2022 etableres hjemmeside.

DEMENSKONFERENCE

I dagene fra den 23. og 24. november 2021 deltog Ældretalsmanden i Demenskonference i Ilulissat, hvor fagfolk der arbejder med demente på alderdomshjem samt ansatte i Departementet for Sociale Anliggender samt Departementet for Sundhed også deltog.

Demenskonferencen var givtig i forhold til, at Ældretalsmanden fik et dybere indblik i problemstillinger som fagfolk arbejder med i deres ansvarsområder med demente i deres respektive kommuner og lokalområder. Siden hen har Ældretalsmanden undersøgt de alvorlige emner, som demente, deres pårørende samt personale gennemgår i de enkelte alderdomshjem i byer samt i bygder. Ældretalsmandens undersøgelse vil fortsætte i 2022, da det ikke er tilstrækkeligt at undersøge de alvorlige problemstillinger i et par måneder.

Billedet er lånt af Departementet for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender.

MØDE MED LOKALE ÆLDREFORENINGER I ILULISSAT

Under Ældretalsmandens ophold i Ilulissat i forbindelse med Demenskonferencen blev der afholdt møder med de to ældreforeninger i Ilulissat, hvor Ældretalsmanden introducerede sig selv, og foreningerne (Den lokale ældresportsforening "Uaasukkut" samt Ældreforeningen "Makisequt", fortalte om deres virke.

Under møderne med ældreforeningerne i Ilulissat fremkom nogle medlemmer med individuelle problemstillinger de kæmper imod og vilkår som de lever under.

Ældretalsmandens fremlagde endvidere sit ansvarsområde overfor ældreforeningerne i Ilulissat og lovgrundlaget for sit virke, jf. Inatsisartutlov nr. 37 af 28. november 2019 om Ældretalsmand.

DELTAGELSE I DET ORDINÆRE OG KONSTITUERENDE MØDE I RÅDET FOR MENNESKERETTIGHEDER

Den 26. november 2021 deltog Ældretalsmanden i det ordinære og konstituerende møde i Rådet For Menneskerettigheder som iagttager. I det møde blev der bl.a. valgt rådsmedlemmer, der konstituerer sig på et senere tidspunkt. Ældretalsmanden er fast observatør i Rådet For Menneskerettigheders møder og er ikke stemmeberettiget, men bliver hørt i relevante områder og spørgsmål indenfor sit virke.

DELTAGELSE I ÆLDREFORBUNDETS GENERALFORSAMLING SOM OBSERVATØR

I dagene fra den 5. til og med den 7. december deltog Ældretalsmanden og ekstern konsulent Najattaaq Mathiassen i Ældreforbundets, Kattuffik Utoqqaat Nipaats, generalforsamling i Kangerlussuaq som observatører. Under generalforsamlingen deltog repræsentanter fra ældreforeninger i Qaanaaq i nord, og Nanortalik i syd.

Før og efter generalforsamlingen fik Ældretalsmanden mulighed for at fremlægge lovgrundlaget for Ældretalsmandens virke, og desuden fremlagde Ældretalsmanden om visioner for arbejdet som sådan og hvordan rådgivning og vejledning af ældre i Grønland rent praktisk vil foregå.

Efter generalforsamlingen fik Ældretalsmanden mulighed for at rådføre sig med Kattuffik Utoqqaat Nipaas, om hvilke emner der er vigtige, og hvilke emner der bør tages op i arbejdet som Ældretalsmand.

Ældreforbundet fremkom med mindst 12 emner, som de mener bør undersøges, og som Ældretalsmands Sekretariatet bør arbejde for at opnå. Bl.a. emner som: (Se bilag 1: Pressemøde fra den 10.12.21)

- Hvilke forhold lever de demente i Grønland under?
- Mere ens lejeudgifter for ældre, der har egen bolig
- Personale, der arbejder med ældre i kommunerne, bør involvere sig mere i lokale ældreforeninger. Etc.

Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked, Mimi Karlsen, var også en af talerne i Ældreforbundets generalforsamling.

Billede: Der blev valgt en ny landsbestyrelse for Ældreforbundet i generalforsamlingen i dec. 2021.

Hun fremlagde den politiske agenda, hvori hun bl.a. fortalte om Naalakkersuisuts kommende Ældrestrategi.

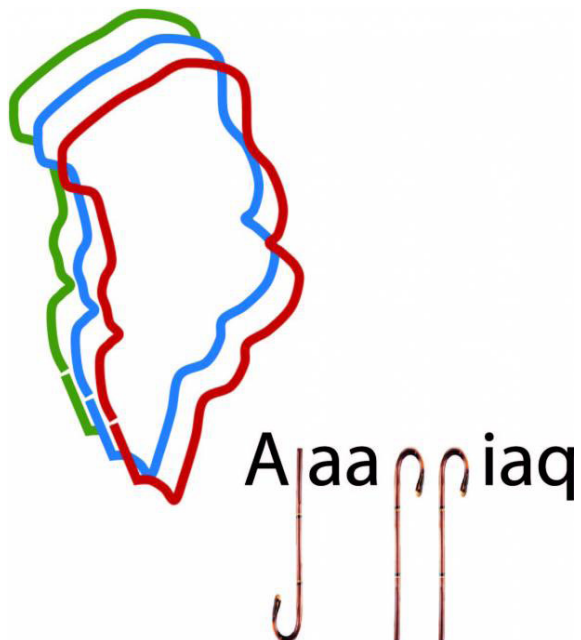
Hun fremlagde statistisk materiale om beregninger og om hvor mange flere ældre, der vil være i landet indenfor den nærmeste fremtid, og at Grønland skal være på forkant med dette.

BORGERHENVENDELSER

I perioden fra den 1. november og frem til den 31. december 2021 fik Ældretalsmanden omkring 5 borgerhenvendelser. (Se bilag 2: En borgerhenvendelse)

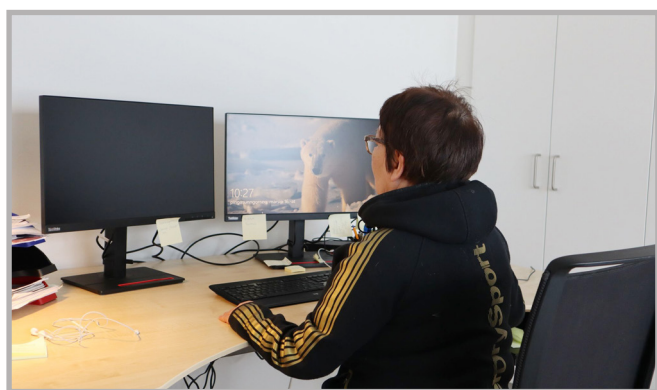
ÆLDRETALSMANDENS NAVN OG LOGO

Navne- og logo konkurrence blev afholdt tilbage i 2020, og den 6. oktober 2020 har den daværende Ældretalsmand Helene Heilmann, truffet sin endelige beslutning.

Sten Lunds logo- og navneforslag vælges som navn og logo for Ældretalsmanden.

Den ny beskikkede Ældretalsmand, Inga Egede, har valgt at anvende logoet, men har besluttet ikke at bruge navnet "Ajaappiaq". Institutionen skal hedde Ældretalsmands Sekretariat.

BILAG 1: DEN FØRSTE PRESSEMEDDELELSE

Nuuk den: 10.12.2021

Ældretalsmanden har nu påbegyndt sit arbejde

Ældreforbundet Kattuffik Utoqqaat Nipaat har netop afholdt generalforsamling i Kangerlussuaq i dagene fra den 5 til den 7 december 2021 og her deltog Ældretalsmanden som observatør.

Ældreforbundet Kattuffik Utoqqaat Nipaat består af ældreforeninger ude fra kysten som har sendt deres delegerede til generalforsamlingen, og Ældretalsmanden har derfor den 7. December 2021 benyttet anledningen til, at få indhentet deltagernes holdninger og emner og holdninger omkring de vilkår som de ældre er udsat for, og hvilke tiltag man i fremtiden bør sikre iværksat.

Ældreforbundets medlemmer fremsatte overfor Ældretalsmanden en række punkter i form af overskrifter, der omhandler deres hverdag og hvordan disse ting bør forbedres.

Jeg skal hermed fremlægge de vigtigste ting, som de ældre mener man bør arbejde med:

- De ældre har bl.a. et ønske om at Ældreforbundets generalforsamlinger, deres kurser samt rejser i tilknytning hertil kommer på finansloven. I dag søger man midler fra Tips- og Lottomidler om tilskud og det kan være besværligt og tidskrævende.
- Blandt nogle af de vigtigste emner som man bør arbejde med, at forbedre de dementes livsvilkår. Her efterlyser de ældre en tidligere og bedre indsats for at få diagnosticeret demens. Samtidig ønskede de delegerede, at der ude på kysten i alle sundhedscentre og kommunernes socialforvaltninger bør ske en bedre og mere ensartet service for demente.
- Desuden kom der fra de delegerede et ønske om, at de kommunale sagsbehandlere kunne være mere deltagende i de ældres forsamlinger i deres foreninger, eks. deltage under de ældres møder i øvrigt og andre steder hvor de ældre nu ellers samles. De ældre efterlyser sagsbehandlerne burde være med i ældres aktiviteter og ad disse kanaler ville kunne fremlægge deres budskaber. Under generalforsamlingen kom det ligeledes frem, at det er vigtigt, at ældre holder sig fysisk i form og er sunde, og der burde tilstræbes et prisniveau på grønlandsk mad og lokale fødevarer som de ældre har mulighed for at betale. Man fremsatte derfor et ønske om at genindføre Forbrugerråd og man lagde derfor i udmeldingen herom vægt på, at man bør kunne forhandle sig til rette prisniveau, som ældre kan betale - i et samarbejde med de kommunale Ældreråd der endnu ikke nedsat i nogle kommuner.
- Desuden har de ældre en udmelding om at sætte sig som mål, at udgifterne for ældreboliger til de ældre der kan klare sig selv, bør være mere ensartede. Der er også meldt ud om, at man bør gøre noget ved pladsmangelen der er på alderdomshjemmene ude i de forskellige lokalsamfund. De ældre der endnu bor i deres egne boliger, men ikke længere kan klare sig selv får ikke nok hjælp og nogle af de ældre er enddog hjemløse.

Der er under Ældreforbundet Kattuffik Utoqqaat Nipaat's generalforsamling overfor mig som Æl-

dretalsmand fremlagt en del overskrifter i forbindelse med deres livsforhold, som ældre mener bør forbederes.

Det er min pligt og en del af mit arbejde som Ældretalsmand, at få undersøgt de ældres levevilkår. Desuden er det min pligt at de ansvarlige bliver gjort opmærksom her på, det være sig overfor Inatsisartut og Naalakkersuisut, kommunerne, sundhedsmyndighederne samt Menneskerettighedsorganisationernes Råd.

Jeg skal have foretaget en undersøgelse af alle de forhold der rejses, men jeg er nødsaget til at lave en prioritering af mine arbejdsopgaver. F.eks. sættes psykisk handicappede, demente samt almindeligt fungerende ældre under et tag, i de mindre byers alderdomshjem. Disse forhold skal jeg også sætte mig ind i og undersøge.

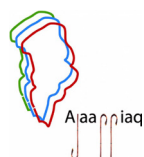
Det samme gør sig gældende omkring ændringen i forbindelse med breve der sendes til Posthusenes postbokse til de ældre, som før i tiden kunne hentes og som nu er begyndt at blive afsendt digitalt til e-boks. Jeg vil starte med at få undersøgt, om denne nye ordning rammer de ældre på en uensigtsmæssig måde, siger Ældretalsmanden Inga Egede, og fortsætter:

“Under mødet med Ældreforeningen Kattuffik Utoqqaat Nipaata’s medlemmer finder jeg alle de overskrifter der er fremlagt til undersøgelse overfor mig som værende vigtige. Jeg vil undersøge ældres livsvilkår og arbejde videre med disse emner og jeg glæder mig til et godt samarbejde med Ældreforbundet Utoqqaat Nipaata’s bestyrelse i forbindelse med de arbejdsopgaver man har pålagt mig.”

De 19 delegerede fra Ældreforeningerne ude på kysten samt seks observatører på generalforsamlingen kunne efter mødet modtage kursus i IT, der for nogle ældre er et helt nyt område og derfor meget vigtigt.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga / Venlig hilsen

Inga Egede

Utoqqaat Illersuisuat/Ældretalsmand

CASE 1

Nedenstående er et eksempel på henvendelser til Ældretalsmanden i perioden 1. november til 31.12.21

Case 1 er et eksempel på, at borgerhenvendelser kan afstedkomme flere og løbende rådgivning i samme sag i en længere periode.

En datter til en 66-årig mand fra Upernavik henvender sig telefonisk til Ældretalsmanden i medio november 2021. Den 66-åriges kone er i arbejde med SIK mindsteløn.

Dette er sket:

Den 66-årige mand havde været sygemeldt fra sit arbejde siden maj 2021 pga. slidgigt i begge knæ. Tidligere har han været sygemeldt i kortere perioder ad gangen, men i maj 2021 skriver lægen i Upernavik Sundhedscenter til Avannaata Kommunua med anmodning om, at den 66-årige henvises til førtidspension grundet slidgigt i knæene. I august 2021 indsender den 66-årige ansøgning om førtidspension til kommunen, i henhold til Inatsisartutlov nr. 40 af 9. december 2015 om førtidspension § 8, jf. § 5.

Fra maj 2021 til august 2021 modtager den 66-årige arbejdsmarkedsydelse i henhold til Inatsisartutlov nr. 2 af 15. maj 2014 om arbejdsmarkedsydelse § 5, jf. § 6 stk. 1 nr. 3.

I mellemtiden forværres hans knæ, så han bliver yderligere gangbesværet og kan ikke gå ret meget. Derfor bliver han af sygehuset tilbudt en rollator. Datter betaler depositum for rollator, da kommunen afviser tilskud til depositum af rollator. Først da den første rollator gik i stykker, yder kommunen tilskud til en ny rollator.

I perioden fra august 2021 til november 2021 har den 66-årige henvendt sig til kommunen utallige gange for at indhente svar på sin ansøgning om førtidspension. En sagsbehandler i kommunen har flere gange afvist mundtligt hans ansøgning om førtidspension, uden at give ham et skriftligt svar. Kommunen tilbyder heller ikke den 66-årige anden økonomisk hjælp. Derfor hjælper familien den 66-årige og hans kone med økonomisk støtte til betaling af olie til hjemmet i flere måneder, da han ikke var i stand til at forsørge sig selv.

Da datter henvender sig til Ældretalsmanden i november sidste år, råder Ældretalsmanden familien om at søge om økonomisk støtte til kommunen i henhold til Landstingsforordning nr. 15 af 20. november 2006 om offentlig hjælp jf. § 7, stk. nr. 1.

Derudover rådes den 66-årige om at indhente skriftligt svar fra kommunen vedr. ansøgning om førtidspension. Ældretalsmanden gør det også klart for den 66-årige, at proces om ansøgning om førtidspension kan tage lang tid. Da den 66-årige skulle fylde 67 år den 24. februar 2022, rådes han samtidig til at søge om alderspension fra 1. marts 2022.

Da datter til den 66-årige kontakter Ældretalsmanden igen den 21. december, havde den 66-årige fået bevilget sociale ydelser på 800,- kr. hver 14. dage, samt økonomisk støtte til 300 liter olie i november og december i henhold Landstingsforordning nr. 15 af 20. november 2006 om offentlig hjælp jf. § 8 stk. 1 nr. 2 jf. § 13, stk. 2

Da datteren til den 66-årige kontakter igen Ældretalsmanden den 21. marts 2022, fortæller hun, at faderen endelig havde modtaget et skriftligt svar fra kommunen på afslag om førtidspension i januar. Samtidig oplyser hun, at faderen ikke havde ansøgt om alderspension, som han er berettiget til, da han stædigt holder fast i, at han kan blive bevilget førtidspension. Dette skete til trods for, at vi fra sekretariatet gentagende gange har forklaret ham, at han ikke ville opfylde betingelserne til tildeling af førtidspension, når han blev 67 år i februar 2022, og i stedet vil opnå pensionsalder og kan søge om alderspension.

Hun fortæller også, at da faderen ikke har modtaget sociale ydelser samt økonomisk hjælp til betaling af olie efter 1. januar 2022. Hun har rettet skriftlig henvendelse til Det Sociale Ankenævn og Ombudsmanden for Inatsisartut om faderens situation. Hvorefter kommunen rettede henvendelse til den nu 67-årige med anmodning om et møde, der skulle foregå samme dag den 21. marts 2022.

Senere samme dag ringer datteren igen og oplyser, at hendes fader har afvist at tale med to kommunalt ansatte, der kom, fordi: (citater) "de ansatte i kommunen er de samme, der har fejlet i hans sag", og han derfor har afvist at tale med dem.

Vi kontaktede så igen den 67-årige og forklarede ham klart og tydeligt, at han var nødt til at kontakte kommunen for at udfylde ansøgningsskema til alderspension for at få alderspension samt økonomisk hjælp, han er berettiget til.

Den 24. marts 2022 ringer datteren igen og oplyser, at hendes 67-årige fader var blevet tildelt alderspension med tilbagevirkende kraft fra den 1. marts 2022.